श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा -दिसम्बर, २०१८

कक्षा -आचार्यप्रथमवर्षम् (SEM-1)	प्रश्नपत्रम् – २	गुणा: - ७०
विषय: - फलितज्यौतिषम्	(C.C.- 4.1.1. Old & New)	
दिनाङ्क: - १५/१२/२०१८	बृहत्संहिता ।	समय: -२.०० त: ०५.००

प्रथमान्विति:

प्रश्न: १ अधोलिखितयो: कस्यचित् एकस्य व्याख्यां कुरुत । (५)

(अ) जयति जगत: प्रसूतिर्विश्वात्मा सहजभूषणं नभस: ।
द्रुतकनकसदृशदशशतमयूखमालार्चित: सविता ॥

(ब) माघे तुमातृपितृभक्तवशिष्ठगोत्रान् स्वाध्यायधर्मनिरतान् करिणस्तुरङ्गान् ।
बङ्गाङ्गंकाशिमनुजांश्च दुनोति राहुर्वृष्टिं च कर्षकजनाभिमतां करोति ॥

प्रश्न: २ अधोलिखितयो: कस्यचित् एकस्य उपरि निबन्धं लिखतु । (१०)

(अ) मासफलम् । (ब) दैवज्ञलक्षणम् ।

द्वितीयान्विति:

प्रश्न: ३ अधोलिखितयो: कस्यचित् एकस्य उपरि व्याख्यां करोतु । (५)

(अ) एकादशेपिङ्गलकालयुक्तसिद्धार्थरौद्रा: खलुदुर्मतिश्च ।
आद्येतु वृष्टिर्महती सचौराश्चासोहनूकम्पयतुश्चकास: ॥
यत्कालं युक्तं तदनेकदोषं सिद्धार्थसञ्ज्ञे बहवो गुणाश्च ।
रौद्रोऽति रौद्र: क्षयकृत्प्रदिष्टो, यो दुर्मतिर्मध्यमवृष्टिकृत्स: ॥

(ब) भाग्ये युगे दुन्दुभिसञ्ज्ञमाद्यं सस्यस्य वृद्धिं महतीं करोति
अङ्गारसञ्ज्ञं तदनुक्षयायनरेश्वराणां विषमाच वृष्टि: ।
रक्ताक्षमब्दं कथितं तृतीयं यस्मिन् भयं दंष्ट्रिकृतं गदाश्च
क्रोधं बहुक्रोधकरं चतुर्थं राष्ट्राणि शून्यी कुरुते विरोधै: ॥

प्रश्न: ४ अधोलिखितयो: कस्यचित् एकस्य उपरि विवर्णनं करोतु । (१०)

(अ) संवत्सरपुरषाङ्गविभागत: नक्षत्रफलञ्च । (ब) केतुचाराध्याय: ।

तृतीयान्विति:

प्रश्न: ५ अधोलिखितयो: कस्यचित् एकस्य उपरि व्याख्यां करोतु । (५)

(अ) रविरविसुतभोगमागतं क्षितिसुतभेदनवक्रदूषितम् ।
ग्रहणगतमथोल्कया हतं नियतमुषाकरपीडितं च यत् ॥
तदुपहतमिति प्रचक्षते प्रकृतिविपर्ययातमेव वा ।
निगदितपरिबर्गदूषणं कथितविपर्ययगं समृद्धये ॥

(ब) *भानां यथासम्भवमुत्तरेण यातो ग्रहाणां यदिवाशशाङ्कः।*
प्रदक्षिणं तच्छुभकृन्नृपाणां याम्येन यातो न शिवः शशाङ्कः॥

प्रश्नः ६ अधोलिखितयोः कस्यचित् एकस्य उपरि निबन्धं लिखतु। **(१०)**

(अ) नक्षत्रव्यूहाध्यायस्य सारांशः। *(ब) भौमस्य वर्षफलम्।*

चतुर्थान्वितिः

प्रश्नः ७ अधोलिखितेभ्यः कस्यचित् एकस्य व्याख्यां करोतु । **(५)**

(अ) *ऐशानो यदि शीतलोऽमरगणैः संसेव्यमानो भवेत्।*
पुन्नागगरूपारिजातसुरभिर्वायुः प्रचण्डध्वनिः॥
आपूर्णोदकयौवना वसुमती सम्पन्नसस्याकुला
धर्मिष्ठाः प्रणतारयो नृपतयो रक्षन्ति वर्णस्तदा॥

(ब) *पवनसलिलविद्युद्गर्जिताऽभ्रान्वितो यः स भवति बहुतोयः पञ्चरूपाभ्युपेतः।*
विसृजति यदि तोयं गर्भकालेऽतिभूरि प्रसवसमयमित्वा शीकराम्भः करोति॥

प्रश्नः ८ अधोलिखितयोः कस्यचित् एकस्य उपरि निबन्धं लिखतु। **(१०)**

(अ) गर्भलक्षणाध्यायः। (ब) ऋतुवशगर्भलक्षणम्।

पञ्चमान्वितिः

प्रश्नः ९ अधोलिखितेषु केषाञ्चित् दशप्रश्नानामतिलघूत्तराणि लिखन्तु। **(१०)**

(१) *बृहत्संहिताग्रन्थस्य लेखकः कः?*

(२) *बृहत्संहिताग्रन्थस्य प्रथमोऽध्यायस्य नाम किम्?*

(३) *प्रथममुनिः कः?*

(४) *ज्यौतिषशास्त्रे कति स्कन्धाः भवन्ति?*

(५) *यस्मिन् गणितद्वारा ग्रहगतेः निर्णयं क्रियते सा पद्धतिः का?*

(६) *आकाशे रुधिरसमानरक्तवर्णीयसूर्यमण्डलः किं फलं ददाति?*

(७) *यदि सूर्यमण्डलस्य उत्तरदिशायां प्रति सूर्यः दृश्यते तदा फलं किम्?*

(८) *सव्य शब्दस्य अर्थः कः?*

(९) *यदि वैशाखमासस्य अमायां सूर्यग्रहणेवं पूर्णिमायां चन्द्रग्रहणं भवति तदा फलं किम्?*

(१०) *पूर्वदिशायां गौरपद्मकेतोदये फलं किम्?*

(११) *यदि अगस्त्यः रुक्षः तदा फलं किम्?*

(१२) *सूर्यस्य कस्मिन् अंशे अगस्त्यदर्शनं भवति?*

(१३) *रोहिणीगतसूर्यः भवति तदा अगस्त्यऋषिः अस्तं प्राप्नोति न वा?*

(१४) *तुरगारोहा, शब्दस्य अर्थः कः?*

(१५) *स्वातित्युत्तराषाढारोहिणीनक्षत्रगतचन्द्रस्य सह यदिपापग्रहाः भौम-शनि-राहु-केतुग्रहाणां योगाः भवन्ति तदा शुभाशुभं वा?*

--००--